07/08/2019

Σπουδαία αρχαιολογικά ευρήματα από την ανασκαφή στο Δεσποτικό

/ Παιδεία και Πολιτισμός

Νέα στοιχεία, που ολοκληρώνουν την εικόνα για την αρχιτεκτονική των κτιρίων γύρω από το τέμενος του Απόλλωνα στο ακατοίκητο νησί Δεσποτικό, έφεραν οι αναστηλωτικές και ανασκαφικές εργασίες που πραγματοποιήθηκαν πρόσφατα. Συγκεκριμένα, οι εργασίες στο ιερό του Απόλλωνα στη θέση Μάντρα, στο νησί Δεσποτικό, δυτικά της Αντιπάρου, διήρκησαν από τις 5 Μαΐου μέρχρι τις 5 Ιουλίου.

Η ανασκαφή που διήρκησε έξι εβδομάδες, εστίασε στις περιοχές γύρω από το τέμενος και στα κτίρια έξω από αυτό, ενώ πολύ σημαντικά ήταν τα αποτελέσματα της ολιγοήμερης έρευνας στη νησίδα Τσιμηντήρι.

Στην περιοχή ανατολικά του αρχαϊκού τεμένους όπου έχουν αποκαλυφθεί τα κτίρια Β, Γ, Ζ, Η, Κ, Λ, Ρ, Σ, καθώς και ένας κυκλικός πύργος, η έρευνα έφερε στο φως νέα στοιχεία που ολοκληρώνουν την εικόνα για την αρχιτεκτονική αυτών των κτιρίων.

Συγκεκριμένα, η ανασκαφή στο ορθογώνιο Κτίριο Η που αποτελείται από έξι δωμάτια, αποκάλυψε υπαίθριο χώρο ημικυκλικής κάτοψης, καθώς και ένα ακόμη τετράγωνο δωμάτιο.

Η κεραμεική από τους δύο χώρους τους τοποθετεί χρονολογικά στην ύστερη αρχαϊκή περίοδο. Ολοκληρώθηκε, επίσης, η ανασκαφή και στα τρία τετράγωνα κτίρια Κ, Λ και Σ και στον κυκλικό πύργο. Σε ένα από αυτά βρέθηκε στην αρχική θέση του αποθηκευτικό αγγείο μεγάλου μεγέθους.

Η ανασκαφή προχώρησε σε βάθος και στο Κτίριο Τ που βρίσκεται έξω αλλά σε άμεση γειτνίαση με το αρχαϊκό τέμενος. Τα ευρήματα- πήλινα ειδώλια, λεκάνες με ταινιωτή διακόσμηση, μεταλλικά αντικείμενα- επιβεβαίωσαν τη χρονολόγηση του κτιρίου στα μέσα του 6ου αι.π.Χ. Συνεχίστηκε επίσης, η έρευνα στην περιοχή νότια του τεμένους όπου εδώ και δύο χρόνια ανασκάπτεται το Ανατολικό Συγκρότημα, ένα περίπλοκης κάτοψης συγκρότημα αποτελούμενο από 12 δωμάτια. Αποκαλύφθηκε υπαίθριος πλακόστρωτος χώρος, ορατών διαστάσεων 8μ χ 4μ., η ανασκαφή του οποίου δεν ολοκληρώθηκε.

Η μεγαλύτερη έκπληξη

Η μεγαλύτερη έκπληξη της φετινής έρευνας ήταν η μόλις έξι ημερών διερεύνηση της νησίδας Τσιμηντήρι. Το Τσιμηντήρι βρίσκεται μεταξύ Αντιπάρου και Δεσποτικού, στη βόρεια πλευρά του υπήνεμου κόλπου και κατά την αρχαιότητα ήταν ενωμένο με το Δεσποτικό και πιθανότατα και την Αντίπαρο. Το 2011 είχε πραγματοποιηθεί επιφανειακή έρευνα κατά την οποία εντοπίστηκαν τέσσερα κτίρια, εκ των οποίων καθαρίστηκε τμήμα του ενός στη νότια πλευρά της νησίδας. Φέτος, η έρευνα συνεχίστηκε στο κτίριο αυτό (Κτίριο ΑΤ) και στη βορειοανατολική πλευρά της νησίδας με εντυπωσιακά αποτελέσματα: Αμέσως κάτω από την πυκνή βλάστηση και πάρα πολύ κοντά στην ακτή εντοπίστηκαν και καθαρίστηκαν επιφανειακά πέντε κτίρια μεγάλων διαστάσεων, τα Κτίρια Βτ, Γτ, Δτ, Ετ, Ζτ.

Δεδομένης της ανόδου της στάθμης της θάλασσας στον κόλπο κατά τουλάχιστον 2,5μ. τα κτίρια αυτά θα ήταν μεν κοντά στο λιμάνι, αλλά σε μεγαλύτερη απόσταση από την ακτή απ’ ότι σήμερα. Όλα είναι ισχυρής κατασκευής, κτισμένα με λίθους τοπικού πετρώματος με εισόδους προσανατολισμένες προς Ν, προς το Δεσποτικό και το λιμάνι. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει περίβολος κυκλικής κάτοψης διαμέτρου 15,5μ. Η ανασκαφή δεν προχώρησε σε βάθος, ωστόσο το μέγεθος, η κατασκευή και η θέση των κτιρίων παραπέμπουν σε κτίσματα δημόσιας χρήσης που δεν αποκλείεται να συνδέεται με τη λειτουργία του λιμανιού.

Όπως κάθε χρόνο, και φέτος ήταν πλούσια και ποικίλα τα ευρήματα της

ανασκαφής: θραύσματα μαρμάρινων γλυπτών, πήλινα ειδώλια, αρχαϊκοί πίθοι με ανάγλυφη διακόσμηση, ερυθρόμορφα και μελανόμορφα αγγεία, ενεπίγραφα όστρακα, λύχνοι, ελεφαντοστέινες χάνδρες, μεταλλικά αντικείμενα κ.α.

Οι αναστηλωτικές εργασίες διήρκησαν τέσσερις εβδομάδες. Εργάστηκαν έξι ειδικευμένοι μαρμαροτεχνίτες υπό την επίβλεψη του αρχιτέκτονα Γ. Ορεστίδη και ολοκληρώθηκαν σημαντικές εργασίες, όπως η αποκατάσταση της παραστάδας (κοινός τοίχος ναού και εστιατορίου) με την τελική οριζοντίωση της ανώτερης επιφάνειας και την τοποθέτηση – προσαρμογή του επικράνου της, η οριστική τοποθέτηση του αρχαίου κιονόκρανου του δεύτερου από βορρά κίονα του εστιατορίου, η οριστική διαμόρφωση και τοποθέτηση του δεύτερου από βορρά επιστυλίου και του δεύτερου αντιθήματος του εστιατορίου, η κατασκευή του κατώτερου σπονδύλου του 3ου από βορρά κίονα του εστιατορίου, η τοποθέτηση όλων των κατώτατων σπονδύλων της κιονοστοιχίας του ναού, η καθ’ ύψος συμπλήρωση του τοίχου μεταξύ δωματίων Α2 και Α3, καθώς και η συμπλήρωση λιθόπλινθων του δυτικού τοίχου του προστώου του ναού.

Εξαιρετικά απαιτητικές ήταν οι εργασίες συγκόλλησης αρχαίων μελών με νέα συμπληρώματα που διαμορφώθηκαν με τη βοήθεια του ρομποτικού παντογράφου διαμόρφωσης μαρμάρων (CNC) στο εργοστάσιο στην Αθήνα (επιστύλιο ναού, κίονες ναού).

Χάρη σε αυτές είναι έτοιμα προς τοποθέτηση ο τρίτος σπόνδυλος του εστιατορίου και τα υπόλοιπα επιστύλια του ναού.

Παράλληλα με τις αναστηλωτικές εργασίες πραγματοποιήθηκαν και εργασίες συντήρησης τοιχοποιιών στα κτίρια Μ και Ν από τον συντηρητή της Δ/νσης Συντήρησης Γ. Καράμπαλη.